

FORSIKRINGSVILKÅR
FOR
KOLLEKTIV PENSJONSFORSIKRING

Norsk Hydros Pensjonskasse

Gjelder fra 01.01.2017

Innholdsfortegnelse:

A	INNLEDNING	3
B	FELLES VILKÅR FOR ALLE PENSJONSYTELSE	3
§ 1	Avtale om pensjonsordning og pensjonsoppgave	3
§ 2	Ikrafttredelse og utvidelse av pensjonsordningen	4
§ 3	Premiebetaling	4
§ 4	Utmelding av pensjonsordningen	5
§ 5	Endringer og reguleringer i pensjonsordningen	6
§ 6	Opphør av pensjonsordningen	6
§ 7	Beregningsgrunnlag for premiereserve	8
§ 8	Utbetaling av pensjonsytelser	8
§ 9	Pensjon fra kollektivforsikringen ved samtidig ytelse fra annet hold	9
§ 10	Foreldelse av rett til forsikringsytelse	9
§ 11	Pensjonskassens informasjonsplikt og medlemmenes opplysningsplikt	9
§ 12	Ansvarsbegrensning som følge av krig og annen katastrofe	10
C	SÆRSKILTE VILKÅR FOR ALDERS-, EKTEFELLE-, SAMBOER- OG	
	BARNEPENSJON	10
§ 13	Alderspensjon	10
§ 14	Ektefellepensjon	11
§ 15	Barnepensjon	12
D	SÆRSKILTE VILKÅR FOR UFØREPENSJON OG PREMIEFRITAK	13
§ 16	Rett til uførepensjon	13
§ 17	Innskrenkninger i retten til uførepensjon	14
§ 18	Forholdsregler ved inntrådtt ervervsudyktighet	15
§ 19	Premiefritak	15
E	SÆRSKILTE VILKÅR FOR INDIVIDUELLE FORSIKRINGER	16
§ 20	Medlemmets rettigheter og plikter etter uttredelsen av pensjonsordningen	16
§ 21	Administrasjon av fripoliser på egen balanse	17
§ 22	Forsikringsytelsene i individuelle forsikringer	18
§ 23	Premiebetaling for individuelle forsikringer	18
§ 24	Gjenkjøp	19
F	ENDRINGER	19
§ 25	Forbehold om rett til endringer av forsikringsvilkår og premier i forsikringstiden ..	19
G	GENERELLE BESTEMMELSER	20
§ 26	Disposisjonsrett og kreditorvern	20
§ 27	Pensjonskassens regressadgang	20
§ 28	Tillegg til forsikringsvilkårene	20
§ 29	Lovvalg	20
§ 30	Vernetting	20
§ 31	Valuta	20
	DEFINISJONER – vedlegg 1	21

FORSIKRINGSVILKÅR FOR KOLLEKTIV PENSJONSFORSIKRING

A INNLEDNING

Kollektiv pensjonsforsikring er en pensjonsforsikring som en arbeidsgiver tegner til fordel for sine arbeidstakere og deres etterlatte.

For den kollektive pensjonsforsikringen gjelder disse forsikringsvilkår, samt de bestemmelser som er fastsatt i Pensjonskassens vedtekter og i egen avtale mellom arbeidsgiver og pensjonskassen. Ved siden av disse vilkårene gjelder det lovverk som er etablert for foretakspensjonsordninger.

Definisjoner på fagterminologi anvendt i disse vilkår er beskrevet i vedlegg 1.

B FELLES VILKÅR FOR ALLE PENSJONSYTELSE

§ 1 Avtale om pensjonsordning og pensjonsoppgave

De bestemmelser som skal gjelde for pensjonsordningen er fastlagt i avtale som opprettes mellom pensjonskassen og hvert enkelt foretak i Norsk Hydro.

Avtalen fastsetter regler om

- a) hvilke vilkår som må være oppfylt for at pensjonsordningen skal bli effektiv eller skal kunne opprettholdes,
- b) at man har rett og plikt til å bli med i pensjonsordningen, hvilke grupper av arbeidstakere som pensjonsordningen til enhver tid skal omfatte, hvilke arbeidstakere som skal være med i pensjonsordningen og tidspunkt for opptak som medlem, hvem som skal føre fortegnelse over medlemmene og forsikringstakerens plikter i forbindelse med meldinger til eller fra medlemmene,
- c) hvilken opptjeningsalder som gjelder,
- d) pensjonskassens ytelser i henhold til avtalen og medlemmets adgang til å disponere over sine rettigheter etter avtalen,
- e) premiebetalingen og eventuell fordeling av premie mellom forsikringstakeren og medlemmene,
- f) pensjonskassens overskudd skal godskrives forsikringstakeren og/eller medlemmene,
- g) uttredelse eller utmelding av pensjonsordningen,
- h) adgangen til endring og oppsigelse av avtalen.

Avtalen skal følge det lovverk som er nedfelt for foretakspensjonsordninger og for forsikringsvirksomhet, og kan ellers inneholde bestemmelser vedrørende andre forhold som de to parter ønsker særskilt avtale om.

Medlemmene skal ha pensjonsoppgave.

§ 2 Ikrafttredelse og utvidelse av pensjonsordningen

- 1 Pensjonsordningen trer i kraft fra det tidspunkt som er fastsatt i pensjonsavtalen. Den trer i kraft for alle arbeidstakere i de grupper som pensjonsordningen skal omfatte som fyller kravene nedfelt i avtalene, bl.a. kravet om arbeidsdyktighet.

For arbeidstaker som ikke er helt arbeidsdyktig, skjer opptak fra den dag melding om hel arbeidsdyktighet er sendt pensjonskassen. Hvis pensjonsordningen overtas fra annen pensjonsinnretning, faller krav om arbeidsdyktighet på overføringstidspunktet bort.

Utvidelse av pensjonsordningen gjelder kun for personer som er helt arbeidsdyktige, eller fra det tidspunkt de er helt arbeidsdyktig. Med utvidelse av pensjonsordningen menes også endringer i pensjonsgrunnlaget ut over den gjennomsnittlige lønnsvekst.

Medlemskap i pensjonsordningen gjelder fra ansettelsesdato. Pensjonsgivende tjenestetid fastsettes som antall år og dager fra arbeidstaker ble ansatt – eller sist ble ansatt - i selskapet, og regnes frem til opptjeningsalder for pensjonsordningen. Tidligere rettigheter medregnes ikke i tjenestetiden for ansatte etter 1.1.2002.

Ved opptak av nye medlemsbedrifter som tilslutter seg den felles pensjonsordningen, der forsikringstaker beslutter at ordningen etableres fra opptakstidspunktet i pensjonskassen, regnes pensjonsgivende tjenestetid fra opptakstidspunktet.

- 2 Selskapet kan etter Finanstilsynets godkjenning fastsette regler om helseerklæring i tillegg til erklæring om arbeidsdyktighet.
3. Som medlem regnes også alderspensjonist med pensjon fra pensjonskassen og arbeidstaker som er blitt ufør mens vedkommende var i selskapets tjeneste.
4. Førtdispensjonerte arbeidstakere kan ikke være medlemmer av pensjonsordningen, med unntak av arbeidstakere som mottar Avtalefestet Pensjon (AFP) igangsatt før 1.januar 2011.
5. Arbeidstakere med lovbestemt permisjon skal være medlemmer i permisjonstiden. Opprettholdelse av medlemskap for arbeidstakere med permisjon i henhold til avtale følger de til enhver tids gjeldende beslutninger i Norsk Hydro for slike permisjoner.

§ 3 Premiebetaling

- 1 Pensjonskassens hovedpremieforfall er 1.januar. Hvert år ved forfall innbetaler forsikringstakeren forskuddsvis til pensjonskassen, den forsikringstekniske beregnede premie for de medlemmer som omfattes av pensjonsordningen. Med premier mener vi i disse forsikringsvilkår også de varslede omkostningspåslag. For arbeidstakere som ansettes i løpet av kalenderåret skal det betales delpremie frem til neste hovedpremieforfall. For pensjonsforhøyelser som finner sted i løpet av kalenderåret, forfaller det tilsvarende premie for denne endringen.
- 2 For medlemmer som er minst 25 % uføre skal det være premiefritak under uførhet, jf. Lov om foretakspensjon § 6-7. Premien til pensjonskassen reduseres i samsvar med den uføregrad som er fastsatt for vedkommende.
- 3 Årets premie kan etter forsikringstakerens beslutning helt eller delvis dekkes av midler i forsikringstakers premiefond.
- 4 Betalingsfristen for premien er 14 dager fra den dag pensjonskassen har sendt faktura til forsikringstakeren. Videre betalingsutsettelse kan avtales på vilkår partene blir enige om. Lengre utsettelse enn 5 måneder vil ikke kunne avtales uten at medlemmene blir underrettet, med mindre utsettelsen har grunnlag i lov.

Blir en premie ikke betalt innen betalingsfristens utløp eller en avtalt lengre betalingsutsettelse, og det er midler i premiefond, tas det dekning i premiefondet for premien. Foreligger det ikke midler i premiefondet, går ordningen til opphør hvis betalingen ikke har funnet sted innen 14 dager etter annen gangs betalingspåminnelse er sendt på den forfalte premie. Det blir ved opphøret tatt dekning i premiereserven for risikopremie i perioden med betalingsutsettelse.
- 5 Hvis medlemmet dør før opptjeningsalder, faller premiebetalingen bort for vedkommende. Betales det terminpremie for vedkommende, får forsikringstakeren godskrevet den del av terminpremien som tilsvarer tidsrommet fra dødsdagen til neste premieforfallsdag. Det godskrevne beløp blir overført til premiefondet.

Er det betalt premie en gang for alle (engangspremie) for medlemmet, får forsikringstakeren ved medlemmets død ikke godskrevet noen del av denne.
- 6 Opprettelse av, innbetalinger til og bruk av premiefond må skje innenfor rammen av Lov om foretakspensjon med mindre annet er særskilt fastsatt i avtalen.

§ 4 Utmelding av pensjonsordningen

1. Forsikringstakeren kan ikke melde medlemmet ut av pensjonsordningen så lenge vedkommende hører til den gruppe eller de grupper av arbeidstakere som pensjonsordningen omfatter. Hvis medlemmet fratrer eller skal meldes ut av annen årsak, plikter forsikringstakeren å melde vedkommende ut av pensjonsordningen (jf. likevel neste avsnitt).

Utmelding kan ikke finne sted hvis medlemmet er ervervsudyktig etter en grad som minst tilsvarer den laveste uføregrad som kan gi rett til uføreerstatning i

henhold til avtalen. Hvis retten til uførepensjon eller premiefritak bortfaller i henhold til bestemmelsene i § 17, pkt. 1 B, kan utmelding likevel finne sted.

Pensjonskassen godskriver forsikringstakeren terminpremie som er betalt for tidsrom etter uttredelsen. Mottar pensjonskassen utmeldingen senere enn 1 måned etter fratredelsen, kan pensjonskassen belaste forsikringstakeren for risikopremie for tiden fra fratredelsen til den dag pensjonskassen mottar melding. Det godskrevne beløp, eventuelt med fradrag av nevnte risikopremie, blir overført til premiefondet.

- 2 Medlemmet har, med de unntak som er nevnt i pkt. 3 nedenfor, ved fratredelse en rett til opptjent pensjon i pensjonsordningen, gjennom en fripolise som er basert på den premiereserve som er innbetalt for vedkommende. Fripolisen omfatter alle ytelser i henhold til inngått pensjonsavtale. Denne reserve kan også være inkludert eventuelle beløp som er overført fra annen kollektiv pensjonsforsikring eller pensjonsinnretning fra tidligere arbeidsgivere.
- 3 Hvis tjenestetiden i Norsk Hydro er mindre enn 12 måneder ved fratreden, faller retten til opptjent pensjon gjennom en fripolise bort. Premiereserven for fripolisen etter pkt. 2 skal i så fall godskrives foretakets/konsernforetakets premiefond. Slik bestemmelse gjelder ikke premiereserven for den del av fripolisen som er dekket ved eventuelle beløp overført fra annen kollektivforsikring eller pensjonsinnretning.

Ved skifte av stilling innen konsernet, overføres opptjent pensjonsrett automatisk til det nye foretaket/konsernforetaket med fortløpende opptjening.

Ved fratredelse 1.1.2017 eller senere gis det ikke rett til opptjent fripolise for uførepensjon eller barnetillegg til uførepensjon.

- 4 Medlemmets øvrige rettigheter ved uttredelsen av pensjonsordningen fremgår av hovedavsnitt E §§ 20-24.

§ 5 Endringer og reguleringer i pensjonsordningen

- 1 Forsikringstakeren kan når som helst inngå avtale med pensjonskassen om endringer i kollektivforsikringen. En slik endring må ikke angripe premiereserven for fripolisen på tidspunktet for endringen.
- 2 Ved regulering av pensjonsytelsene som er fastsatt i avtalen, skal ytelsene ikke i noe tilfelle settes ned under ytelsene i fripolisen på tidspunktet for reguleringen. Bestemmelsene i avsnittene foran gjelder likevel ikke ved nedsetting av pensjonsytelsene som er bestemt i henhold til § 9.

§ 6 Opphør av pensjonsordningen

Bestemmelser i forbindelse med opphør og avvikling m.v. er nedfelt i pensjonskassens vedtekter, kap. 6

- 1 Ordningen skal opphøre hvis:

- a) foretaket bestemmer at denne pensjonsordningen skal opphøre i sammenheng med overgang til annen løsning
- b) når det treffes vedtak om at virksomheten i foretaket skal avvikles
- c) det følger av bestemmelse i Lov om foretakspensjon at pensjonsordningen skal opphøre
- d) foretaket slutter å betale premie til pensjonsordningen og det ikke foreligger midler i premiefondet til dekning av premien, jf § 3 pkt. 4

Overfor det enkelte medlem har pensjonskassen risiko for fulle forsikringsytelser i en måned regnet fra det tidspunkt varsel er sendt medlemmet om opphøret av pensjonsordningen.

- 2 Ved opphøret har det enkelte medlem eiendomsrett til sin fripolise. Fripolisen omfatter alle ytelser som er dekket i avtalen med unntak av de forhold nevnt i §4, 3.ledd. Hvis pensjonsordningen omfatter uførepensjon eller premiefritak, gjelder følgende:
- 3 For medlem som er ervervsudyktig, men uten rett til uføreerstatning ved opphøret, har pensjonskassen likevel risikoen for fulle forsikringsytelser så lenge medlemmet er ervervsudyktig, dog ikke utover 12 måneder – eventuelt 3 måneder, jf § 16 pkt. 1 – fra den dag ervervsudyktigheten inntrådte. Slik rett gjelder ikke for tilfeller som kommer inn under § 17 pkt. 1 B. Graden av ervervsudyktighet skal minst tilsvare den laveste uføregrad som kan gi rett til uføreerstatning i henhold til avtalen. Ved utløpet av nevnte tidsrom fastsettes medlemmets eventuelle rett til uførepensjon og / eller premiefritak. Hvis pensjonsordningen opphører og det er midler i premiefondet, skal disse brukes i samsvar med bestemmelser i Lov om foretakspensjon.
- 4 Andre rettigheter medlemmene har etter opphøret av pensjonsordningen fremgår av hovedavsnitt E §§ 20 – 24.

Regler ved opphør av pensjonsordningen ved flytting:

- 5 Pensjonsordningen opphører også hvis forsikringstakeren sier opp avtalen for å flytte ordningen med tilhørende midler til annen pensjonsinnretning. Oppsigelsen må skje skriftlig til pensjonskassen. Oppsigelsesfrist er fastsatt i avtalen om pensjonsordningen.
- 6 Ved flytting til ny pensjonsinnretning gjelder forskrift om rett til overføring av oppsamlede midler knyttet til kollektiv eller individuell livs- eller pensjonsforsikring.

Flytting omfatter alle medlemmer i den kollektive pensjonsordningen.
- 7 Ved opphøret har det enkelte medlem eiendomsrett til sin premiereserve. Premiereserven for de medlemmer som er omfattet av flyttingen, skal overføres til den nye pensjonsinnretningen.
- 8 E §§ 20 – 24 i disse vilkårene gjelder ikke når opphør skyldes flytting til annen pensjonsinnretning.

§ 7 Beregningsgrunnlag for premiereserve

- 1 Ved beregning av premiereserve og fripolise ved utmelding (jf. § 4) eller ved opphør av pensjonsordningen (jf. § 6) brukes samme beregningsgrunnlag som er brukt ved premieberegningen (jf likevel pkt. 2 under). Det samme gjelder ved omgjøring av en pensjon (jf § 8 pkt. 3 og § 25). Hvis premien for medlemmet som beregningen gjelder for, har vært betalt etter forskjellige tariffer, kan det likevel brukes en forenklet beregningsmåte godkjent av Finanstilsynet.
- 2 Såfremt krig, katastrofe eller lignende særlige forhold skulle gjøre det nødvendig, kan reglene for beregning av fripolise og premiereserve endres av pensjonskassen etter nærmere bestemmelser gitt av Kongen.

§ 8 Utbetaling av pensjonsytelser

- 1 Enhver pensjonsytelse blir utbetalt til den pensjonsberettigede mot de legitimasjoner pensjonskassen finner nødvendig. Barnepensjon utbetales til barnets mor eller far eller eventuell annen verge, eller til barnet selv hvis det er myndig.

Hvis medlemmet etter å ha nådd opptjeningsalder fortsatt har fulltids- eller deltidsstilling i foretaket, skal alderspensjon fra pensjonskassen behandles i samsvar med bestemmelse i Lov om foretakspensjon, dersom ikke annet følger av avtalen.

Hvis medlemmet har rett til uførepensjon etter § 16 pkt. 1 og vedkommende samtidig får utbetalt arbeidsavklaringspenger, skal den overskytende del av uførepensjonen, jfr beregningsreglene i § 16, godskrives premiefondet, om ikke annet følger av regler gitt av myndighetene.

- 2 Pensjonene blir utbetalt i månedlige terminer etterskuddsvis.
- 3 Hvis den årlige utbetaling av alders-, uføre- eller etterlattepensjon på utbetalingstidspunktet – eller ved senere nedsettelse - blir mindre enn 30 % av folketrygdens grunnbeløp, kan pensjonskassen på det tidspunkt omgjøre pensjonenes utbetalingstid til det hele antall år som er nødvendig for at den årlige utbetaling skal utgjøre minst 20 % av folketrygdens grunnbeløp. Forsikringsteknisk kontantverdi av pensjonen skal være den samme før og etter omgjøringen.
- 4 Pensjonskassen skal svare rente av pensjonsbeløp når det er gått to måneder etter at forsikringstilfellet er inntruffet, likevel tidligst fra to måneder etter at melding for forsikringstilfellet er sendt til pensjonskassen.

Forsømmer den berettigede å gi opplysninger, eller utlevere dokumenter, kan vedkommende ikke kreve renter for den tid som går tapt ved dette. Det samme gjelder hvis den berettigede urettmessig avviser fullt eller delvis oppgjør.

§ 9 Pensjon fra kollektivforsikringen ved samtidig ytelse fra annet hold

- 1 I den utstrekning det er adgang til det etter Lov om foretakspensjon, skal det bestemmes i avtalen hvorvidt den pensjon som er fastsatt for medlemmet skal settes ned når medlemmet eller etterlatte etter medlemmet får rett til ytelser fra annet hold. Nedsettingen skal ikke være større enn at den nedsatte pensjon sammen med vedkommendes ytelser fra annet hold blir lik den pensjonen som er fastsatt for medlemmet.
- 2 Uførepensjon igangsatt 1.1.2017 eller senere samordnes etter regelverket i Lov om tjenstepensjon, kapittel 8
- 3 Det beløp som pensjonen blir satt ned med, overføres til premiefondet.

§ 10 Foreldelse av rett til forsikringsytelse

Krav på forfalte pensjoner foreldes normalt etter 3 år. Er det ikke utbetalt noen terminbeløp, gjelder fristen fra den dag den som retter krav mot pensjonskassen kunne ha krevd første terminbeløp utbetalt.

§ 11 Pensjonskassens informasjonsplikt og medlemmenes opplysningsplikt

- 1 Ethvert medlem og enhver som hever eller krever pensjon er forpliktet til å gi pensjonskassen de opplysninger, legitimasjoner og attester som er tilgjengelige for vedkommende og som pensjonskassen trenger for å kunne ta stilling til pensjonskravet og utbetale pensjonen. Vedkommende må gi riktige og fullstendige svar på pensjonskassens spørsmål.

Dersom det ved fremsetting av pensjonskrav gis uriktige eller ufullstendige opplysninger som vedkommende vet eller må forstå kan medføre at det blir utbetalt pensjon som denne ikke har krav på, kan pensjonskassens styre bestemme at retten til pensjon helt eller delvis skal falle bort.

Dersom forholdet er lite klanderverdig, det bare angår en del av kravet eller dersom det foreligger særlige grunner, kan vedkommende etter reglene i lov om forsikringsavtaler likevel ha rett til redusert pensjonsytelse i forhold til de ytelser som er fastsatt i avtalen.

- 2 Når det gjelder syke ved flytting: Bestemmelsene i pkt. 1 gjelder tilsvarende for medlemmet og dennes forsikring når forsikringen er betinget av helseerklæring (jf. Hovedavsnitt E §§ 21 og 23).

Er det betalt mer enn pensjonskassen plikter, kan de pensjonsbeløp som er utbetalt for meget trekkes fra i fremtidige pensjoner.

- 3 Pensjonskassen skal gi arbeidstakerne skriftlig informasjon om pensjonskassens vilkår og avtaler. Informasjonen skal være utformet slik at det gir arbeidstakerne et godt bilde av deres rettigheter, premiene og pensjonskassens ytelser. Informasjonen skal være i overensstemmelse med gjeldende lovverk.

- 4 Pensjonskassen skal gi arbeidstakerne informasjon om den investeringsstrategi som benyttes for plassering av pensjonskassens midler.

§ 12 Ansvarsbegrensning som følge av krig og annen katastrofe

- 1 Hvis Norge kommer i krig, kan Kongen bestemme at ytelser etter avtalen bare skal utbetales delvis. Har pensjonskassen lidt tap på grunn av krig, kan pensjonskassens styre vedta at pensjoner under utbetaling og opptjente pensjoner inntil videre skal reduseres så lenge det anses nødvendig, av hensyn til pensjonskassens fortsatte virksomhet. Kongen kan også gjøre andre nødvendige endringer i avtalen for å dekke underskudd som følge av krig. Slike endringer kan også skje ved annen katastrofe.
- 2 Hvis et medlem dør som følge av frivillig deltagelse i krig for fremmed makt, er pensjonskassens ansvar begrenset til premiereserven som var oppsamlet for vedkommende på det tidspunkt dødsfallet fant sted.

Premiereserven nyttes til sikring av etterlattepensjoner i det forhold som fremgår av senere kapitler.

Hvis medlemmet har tapt sin inntektsevne som følge av frivillig deltakelse i krig for fremmed makt, får det ikke rett til uførepensjon.

Pensjonskassens styre kan likevel, med samtykke fra Finanstilsynet – bevilge uførepensjon og etterlattepensjoner med inntil de beløp som ytes etter bestemmelsene i avtalen.

C SÆRSKILTE VILKÅR FOR ALDERS-, EKTEFELLE-, SAMBOER- OG BARNEPENSJON

§ 13 Alderspensjon

- 1 Med de begrensninger som følger av lov, avtale, vedtektene og disse vilkår, inntreffer retten til alderspensjon tidligst ved fylte 62 år. Pensjonen blir utbetalt til og med måneden etter døds måneden. Hvis det er avtalt at alderspensjonen skal settes ned eller skal opphøre når medlemmet når en bestemt alder, skjer dette ved utgangen av måneden etter at medlemmet når denne alder.
- 2 Alderspensjon ytes fra uttak av alderspensjon og så lenge arbeidstakeren lever. Uttaket er uavhengig av om medlemmet fortsatt har heltids- eller deltidsstilling.
- 3 Medlemmet kan velge å ta ut deler av alderspensjon. Uttaksgraden må som et minimum svare til det påkrevde for å oppnå en årlig pensjonsytelse som utgjør 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp.
- 4 Medlemmet kan kreve at livsvarige ytelser endres til opphørende ytelser i det hele antall år som er nødvendig for at samlet årlig alderspensjon utgjør om lag 30 prosent av folketrygdens grunnbeløp, forutsatt at pensjonskassen samtykker til dette.

- 5 Medlemmet skal gi Pensjonskassen melding som angir fra hvilket tidspunkt alderspensjon skal utbetales, og om ytelsen eventuelt skal graderes. Dersom det ikke er sendt melding om uttak av alderspensjon innen fylte 75 år, vil pensjonsutbetaling uansett bli iverksatt.

Uttaksgraden kan på ethvert tidspunkt etter uttak frem til 75 år endres til fullt uttak av pensjon. Uttaksgraden kan for øvrig endres ved nådd opptjeningsalder og deretter maksimalt én gang årlig. Ved fylte 75 år vil et eventuelt gradert uttak bli endret til fullt uttak.
- 6 Uttaket er uavhengig av om medlemmet fortsatt har heltids- eller deltidstilling.
- 7 Medlem som mottar uførepensjon i samsvar med lov om foretakspensjon kapittel 6, kan ikke samtidig ta ut alderspensjon i den utstrekning samlet uførepensjon og alderspensjon overstiger en pensjonsgrad på 100 prosent. Blir medlemmet ufør etter uttak av alderspensjon reduseres alderspensjonen slik at pensjonsgraden ikke overskrider 100 prosent.
- 8 Melding om oppstart av uttak eller endring av uttaksgrad må gis pensjonskassen senest 2 måneder før utbetalingene eller endringene skal tre i kraft.
- 9 Ved uttak av alderspensjon fra et tidspunkt som ligger forut for opptjeningsalderen, kan det gjøres et standardfradrag (seleksjonsfradrag) i premiereserven knyttet til den del av alderspensjonen som tas ut. Fradraget fastsettes i henhold til lov om foretakspensjon 5-7 c. Fradraget i premiereserven medfører en reduksjon av den pensjon som utbetales.

§ 14 Ektefellepensjon

- 1 Med de begrensninger som følger av lov, avtale, vedtektene og disse vilkår, inntreer retten til ektefellepensjon fra første dag i måneden etter medlemmets død, med mindre annet er bestemt i avtalen. Pensjonen utbetales til og med måneden etter gjenlevende ektefelles død.
Ektefellepensjon utbetales livsvarig, dog gjelder reglene benyttet i Statens Pensjonskasse. Ektefellepensjon faller ikke bort ved gjengifte.
- 2 En person regnes som ektefelle frem til det tidspunkt ekteskapet er endelig oppløst ved bevilling eller dom.
- 3 Det avgjøres etter den ekteskapslovgivning som gjelder til enhver tid, om fraskilt ektefelle har rett til ektefellepensjon og i tilfelle hvorledes ektefellepensjonen skal deles mellom gjenlevende ektefelle og fraskilt ektefelle.
- 4 Rett til ektefellepensjon inntreer ikke når ekteskapet er inngått etter at medlemmet har fylt 65 år.
- 5 Når det første gang skal utbetales ektefellepensjon, må det skaffes:
  - a) dødsattest på skjema fastsatt av pensjonskassen

- b) bevis for at medlemmet ved dødsfallet var gift og opplysning om gjenlevende ektefelles navn og adresse. Hvis medlemmet hadde fraskilt ektefelle i live, må det også skaffes bevis for dette samt opplysninger til bedømmelse av vedkommendes rett til ektefellepensjon etter den ekteskapslovgivning som gjelder.

6 Registrert partner etter partnerskapsloven likestilles med ektefelle i denne bestemmelsen.

Samboerpensjon:

7 Med de begrensninger som følger av lov, avtale, vedtektene og disse vilkår, inntreer retten til etterlattepensjon til samboer på det tidspunkt medlemmet dør, fra første dag i måneden etter medlemmet dør. Pensjonen utbetales til og med måneden etter samboerens død.

8 Retten til etterlattepensjon for ektefelle eller registrert partner går foran rett til samboerpensjon.

9 Hvis medlemmet ved sin død etterlater seg både fraskilt ektefelle eller fraskilt registrert partner og samboer, ytes samboerpensjon med det beløp som samboeren ville hatt rett til om ekteskap eller registrert partnerskap var inngått med medlemmet da samboerforholdet ble etablert. Dette gjelder også når ekteskap eller registrert partnerskap er inngått under samboerforholdet.

Tidligere samboere har ikke rett til pensjon.

10 For å få rett til samboerpensjon må en ha felles bolig og felles barn med medlemmet, eller en må ha felles bolig og leve i et ekteskapslignende forhold når det godtgjøres at forholdet har bestått uavbrutt i de siste fem årene før dødsfallet, og det ikke forelå forhold som ville hindre at lovlig ekteskap eller partnerskap ble inngått.

Retten til samboerpensjon inntreer ikke når samboerforholdet er etablert etter at medlemmet har fylt 65 år.

11 Når det første gang skal utbetales samboerpensjon, må det skaffes

- a) dødsattest på skjema fastsatt av pensjonskassen
- b) bevis for at medlemmet ved dødsfallet var samboer, samboerforholdets varighet og opplysning om samboerens navn og adresse.

§ 15 Barnepensjon

1 Med de begrensninger som følger av lov, avtale, vedtektene og disse vilkår, inntreer retten til barnepensjon fra første dag i måneden etter at medlemmet dør, dog tidligst fra den dag barnet blir født. Pensjonen utbetales til og med den måned barnet når den alder som er fastsatt i avtalen (jf likevel pkt. 2). Dør barnet før det når denne alder, utbetales pensjonen ut måneden etter barnets døds måned.

Retten til barnepensjon gjelder medlemmets egne barn, herunder stebarn og fosterbarn. Barnepensjon utbetales likevel bare til barn som medlemmet på dødsfallstidspunktet pliktet å forsørge eller forsørget.

- 2 Barn som før den fastsatte alder er blitt ervervsudyktig på grunn av sykdom, skade eller lyte har rett til pensjon utover den fastsatte opphørsalder for pensjon. Retten til barnpensjon opphører når ervervsudyktigheten opphører.
- 3 Når det første gang skal utbetales barnpensjon, må det skaffes
  - a) dødsattest på skjema som er fastsatt av pensjonskassen
  - b) attest som viser når barnet/barna er født og hvem som er deres foreldre (adopsjonsbevis for adoptivbarn)
  - c) bekreftelse på fosterbarnstatus
  - d) barnas adresse. Ved utbetaling av barnpensjon etter bestemmelsene i pkt 2 må det skaffes bevis for at barnet er ervervsudyktig.
- 4 Samlet barnpensjon skal deles likt på alle barn med rett til pensjon.

D SÆRSKILTE VILKÅR FOR UFØREPENSJON OG PREMIEFRITAK

§ 16 Rett til uførepensjon

- 1 Med de begrensninger som følger av lov, avtale, vedtektene og disse vilkår, inntre retten til uførepensjon når medlemmets ervervsevne på grunn av sykdom, skade eller lyte har vært nedsatt med minst 25 % i et sammenhengende tidsrom av 12 måneder. Hvis folketrygden har utbetalt sykepenger i den periode og etter de regler som er fastsatt i loven, inntre likevel retten til uførepensjon senest den dag sykepenger fra folketrygden opphører. Hvis bedriften har utbetalt lønn i sykeperioden, utbetales uførepensjon tidligst fra den dag medlemmets inntektsevne har vært redusert i et sammenhengende tidsrom av 12 måneder, dog tidligst fra den dag da lønn fra forsikringstaker opphører.

Hvis folketrygden utbetaler arbeidsavklaringspenger gjøres det fradrag i uførepensjonen i de tilfeller summen av arbeidsavklaringspenger og uførepensjon utgjør mer enn 70 prosent av lønn. Fradraget utgjør differansen mellom summen av disse ytelsene og 70 prosent av lønn.

Ved delvis uførhet gjøres en forholdsmessig reduksjon av utbetalingen (se pkt 2). Hva som inngår i begrepet lønn fremgår av pkt 4. 1 ledd i forsikringsavtalen.

Uførepensjon utbetales fra den dag retten til uførepensjon inntre og så lenge medlemmet er minst 25 % ervervsudyktig, likevel ikke ut over den dag alderspensjonen første gang utbetales. Uførepensjonen utbetales høyst ut måneden etter medlemmet når den opphørsalder som er fastsatt for uførepensjonen. Bli medlemmet ufør etter uttak av alderspensjon reduseres alderspensjonen slik at pensjonsgraden ikke overskrider 100 %. Dør medlemmet mens vedkommende mottar uførepensjon, utbetales uførepensjonen med uforandret beløp til utgangen av måneden etter døds måneden.

- 2 Uførepensjon ytes i forhold til graden av ervervsudyktighet til enhver tid. Den årlige uførepensjon som er angitt i pensjonsoppgaven, svarer til 100 % ervervsudyktighet.
- 3 Graden av ervervsudyktighet fastsettes på grunnlag av den nedsettelse av ervervsevnen som sykdommen, skaden eller lytet etter objektive symptomer kan antas å ha ført til. Når graden blir fastsatt, skal det tas hensyn til medlemmets inntekt ved personlig arbeid (arbeidsinntekt) før ervervsudyktigheten inntrådte, og til vedkommendes arbeidsinntekt og ervervsmuligheter etter dette tidspunkt. Ikke bare medlemmets vanlige erverv, men ethvert erverv som kan passe for vedkommende, skal tas i betraktning. Hvis skifte av erverv er nødvendig for helt eller delvis å gjenvinne ervervsevnen, skal det likevel i en rimelig overgangstid tas hensyn til hvilken grad medlemmet kan utføre sitt vanlige arbeid.
- 4 Den beregnede ytelse etter punktene over vil samordnes med uførepensjon fra fripoliser, pensjonsbevis og oppsatte rettigheter fra tjenstepensjonsordning i offentlig sektor, jf tpl § 8-7. Den del av innvilget uførepensjon som ikke utbetales til medlemmet skal overføres til premiefondet.
- 5 Dersom medlemmet i utbetalingstiden har en inntekt som er høyere enn den inntekt det er informert om ved igangsetting eller senere endring av uførepensjonen, kan det bli foretatt et inntektsfradrag ved utbetaling av denne uførepensjonen.
- 6 Dersom medlemmet har fått utbetalt for mye eller for lite pensjon som følge av punktene over, skal for lite betalt pensjon betales medlemmet i et engangsoppgjør og for mye betalt pensjon kan kreves tilbakebetalt eller trekkes i fremtidig pensjon
- 4 Til uførepensjonen for pensjonist som har barn ytes barnetillegg. Størrelse på barnetillegget fremgår av pensjonsavtalen. Bestemmelsene i § 15 om hvilke barn det skal utbetales barnepensjon for, får tilsvarende anvendelse for retten til tillegg til uførepensjonen. Barnetillegg utbetales uansett ikke for en lengre periode enn uførepensjonens varighet. Retten gjelder også for medlemmets egne barn som blir født etter at utbetalingene av uførepensjonen har begynt.

Ved utbetaling av barnetillegg til uførepensjonen må retten til tillegget legitimeres.

§ 17 Innskrenkninger i retten til uførepensjon

- 1 Retten til uførepensjon inntreffer ikke når ervervsudyktigheten skyldes:
  - a) Skade som er fremkalt med forsett av medlemmet selv, med mindre medlemmet på grunn av alder eller sinnstilstand ikke kunne forstå rekkevidden av sin handling.
  - b) Sykdom, skade eller lyte som medlemmet hadde og må antas å ha kjent til ved inntredelsen i pensjonsordningen og som innen 2 år deretter medfører ervervsudyktighet. Dette gjelder ikke hvis medlemmet har avgitt helseerklæring ved inntredelsen.

Hvis medlemmet før opptakelsen i pensjonsordningen var med i annen tjenstepensjonsordning, og det ikke har vært avbrudd i risikodekningen, regnes 2-års fristen fra opptakelsen i den tidligere tjenstepensjonsordning.

§ 18 Forholdsregler ved inntrådt ervervsudyktighet

- 1 Den som vil sette fram krav om uførepensjon, må underrette pensjonskassen så snart som mulig. Medlemmet plikter å gi opplysninger om alle forhold som står i forbindelse med ervervsudyktigheten og skaffe legeerklæring. Opplysningene og legeerklæringen gis på skjemaer som er fastsatt av pensjonskassen.
- 2 Så lenge uførepensjonen utbetales, plikter medlemmet å holde pensjonskassen underrettet om sin helsetilstand og ervervsevne og la seg undersøke av lege så ofte og i den utstrekning pensjonskassen finner det nødvendig.
- 3 Medlemmet og pensjonskassen har rett til å innhente lege- og spesialisterklæringer som har betydning for fastsettelsen av uføregraden. Dersom pensjonskassen finner det nødvendig å innhente legeerklæring fra ny sakkyndig, skal dette begrunnes skriftlig.

Fra NAV har pensjonskassen rett til å innhente oversikt over sykemeldingsperioder med angivelse av diagnose og uføregrad, samt sykmeldende og/eller behandlende leges navn både før og etter at medlemmet ble sykmeldt for det aktuelle, og vedtaksbrev knyttet til uførheten.

Fra arbeidsgiver har pensjonskassen rett til å innhente oversikt over sykefraværsperioder.

§ 19 Premiefritak

- 1 Hvis forsikringen omfatter premiefritak og premiebetalingen skjer i terminer, blir det ved hel eller delvis ervervsudyktighet gitt helt eller delvis premiefritak for betaling av terminpremien. Retten til premiefritak inntreer når medlemmets ervervsevne på grunn av sykdom, skade eller lyte har vært nedsatt med minst 25 % i et sammenhengende tidsrom av 12 måneder. Hvis folketrygden har utbetalt sykepenges i den periode og etter de regler som er fastsatt i loven, inntreer likevel retten til premiefritak senest den dag sykepenges fra folketrygden opphører.

Når rett til premiefritak er inntrådt, blir premiefritak gitt fra den dag ervervsevnen ble nedsatt med minst 25 % og varer så lenge medlemmet er minst 25 % ervervsudyktig. Det kan likevel fastsettes i avtalen at premiefritak skal gis fra den dag retten til premiefritak inntreer.

Det kan fastsettes i avtalen at retten til premiefritak skal inntre etter andre tidsrom enn nevnt over.

Det kan fastsettes i avtalen at retten til premiefritak skal inntre ved annen uføregrad enn 25 %.

Bestemmelsen i § 16 pkt. 2 og 3 og §§ 17 og 18 gjelder tilsvarende for premiefritak.

- 2 Premiefritaksbeløpet blir enten avregnet i neste premie som forfaller til betaling for kollektivforsikringen, eller overført til premiefondet.

For medlem som på premieforfallsdag er berettiget til premiefritak, gis foreløpig premiefritak forskuddsvis i samsvar med den uføregrad som er registrert for vedkommende. I slike tilfeller avregnes premiefritaket ved neste premieforfallsdag i samsvar med den uføregrad som er erfart i terminen. Hvis det forskuddsvise premiefritaket er for høyt, betaler forsikringstakeren den premie som mangler. Hvis det forskuddsvise premiefritaket er for lavt, blir ytterligere premiefritak overført til premiefondet.

E SÆRSKILTE VILKÅR FOR INDIVIDUELLE FORSIKRINGER

§ 20 Medlemmets rettigheter og plikter etter uttreddelsen av pensjonsordningen

- 1 Medlemmet har etter utmelding av pensjonsordningen (jf § 4) eller etter kollektivforsikringens opphør (jf § 6) rett til å opprettholde sin forsikring (fortsettelsesforsikring) helt eller delvis i den utstrekning som fremgår av § 22 ved å betale premie fra tidspunktet for utmeldingen. Premien fastsettes etter de premiesatser som gjaldt for medlemmet i pensjonsordningen med et tillegg. Pensjonskassen kan likevel med Finanstilsynets samtykke beregne premien etter andre premiesatser.

Tidligere medlem får etter utmeldingen en fripolise for en individuell forsikring, jf likevel § 4 pkt. 3. Hvis premiebetalingen skal fortsette, gjelder forsikringsbeviset en forsikring på grunnlag av den fripolise vedkommende har eiendomsrett til og den premie som skal betales. Skal det ikke betales noen premie, utstedes kun en fripolise. For fripolise som følger av Lov om foretakspensjon, og hvor premiereserven for alderspensjon er mindre enn 50 % av folketrygdens grunnbeløp, har tidligere medlem likevel bare rett til at forsikringens samlede premiereserve blir overført til annen foretakspensjonsordning eller fortsettelsesforsikring.

- 2 Når medlemmet trer ut av pensjonsordningen eller hvis den opphører, plikter pensjonskassen å underrette vedkommende skriftlig om retten til helt eller delvis å opprettholde forsikringen ved fortsatt premiebetaling. Trer medlemmet ut av ordningen etter utmelding, har pensjonskassen risiko for pensjonene i minst 14 dager etter at skriftlig underretning er sendt. Dersom pensjonsordningen opphører, har pensjonskassen risiko for pensjonene i minst en måned etter at varsel om opphøret er gitt.

Det gjøres likevel fradrag i pensjonsbeløpet som måtte bli aktuelt i risikotiden i den utstrekning vedkommende i mellomtiden er kommet inn under tilsvarende pensjonsinnretning og får erstatning under den.

Vil medlemmet bruke retten til å opprettholde sin forsikring helt eller delvis, må skriftlig melding om dette være kommet til pensjonskassen innen 6 måneder etter at pensjonskassens ansvar etter første avsnitt er opphørt, for at det ikke

skal være nødvendig å avgi helseopplysninger. Kravet om helseopplysninger faller bort hvis den individuelle forsikringen bare omfatter alderspensjon.

- 3 Disse forsikringsvilkår gjelder også for individuelle forsikringer i den utstrekning de lar seg anvende på disse.

Forsikringstakerens plikt til å gi opplysninger i henhold til pensjonsordningen, gjelder tilsvarende for en individuell forsikring (jf § 11).

§ 21 Administrasjon av fripoliser på egen balanse

Pensjonskassen skal utstede fripolise som sikrer et fratrudd medlem i foretakets eller konsernforetakenes pensjonsordning, rett til opptjent pensjon. Fripolisen omfatter alle ytelser i henhold til disse vilkårene.

Fripolisene skal hvert år tildeles overskudd i henhold til forskrift av 30. juni 2006 nr 869 om overskudd i livsforsikring, kapittel 4. Overskuddet skal anvendes til øking av fripolisenes pensjoner. For fripoliser gjelder ikke bestemmelsene om pensjonistenes overskuddsfond.

Pensjonskassen må føre konto og sende ut kontoutskrift til fripoliseinnehaverne i samsvar med samme forskrift kapittel 8.

Pensjonskassen må i henhold til informasjonspliktreglene i lov om forsikringsavtaler kapittel 11 sende fripoliseinnehaverne forsikringsbevis, jf. lov om forsikringsavtaler § 11-2, og nødvendig informasjon i forsikringstiden, jf. lovens § 11-3.

Pensjonskassen må enten inngå avtale med et livsforsikringselskap om overgang til individuell pensjonsforsikringsavtale etter skatteloven, jf. lov om foretakspensjon § 4-7, og tilbud om fortsettelsesforsikring, eller selv tilby slik fortsettelsesforsikring.

Rett til alderspensjon inntreer fra det tidspunkt det fratrudd medlemmet når den pensjonsalder som gjaldt for stillingen på fratredelsestidspunktet, likevel senest fra fylte 67 år, og for øvrig i henhold til reglene i kapittel 13. Dersom Pensjonskassen ikke mottar melding fra innehaver av fripolise om uttak av alderspensjon, blir utbetalingen satt i kraft fra den måned vedkommende fyller 67 år.

Rett til uførepensjon inntreer når det fratrudd medlem får rett til uførepensjon fra folketrygden og for øvrig i henhold til reglene i kapittel 14. Uføregraden følger folketrygdens uføregrad, men utbetaling tilpasses forholdsmessig nivået på utbetalingen fra NAV. Det fratrudd medlem må fremsette krav om uførepensjon overfor pensjonskassen.

Ektefelle og samboer etter fratrudd medlem har rett til ektefellepensjon i henhold til reglene i kapittel 14. De pensjonsberettigede må fremsette krav om ektefellepensjon overfor pensjonskassen.

Barn etter fratrudd medlem har rett til barnpensjon i henhold til reglene i kapittel 15. De pensjonsberettigede må fremsette krav om barnpensjon overfor pensjonskassen.

Dersom arbeidstakeren umiddelbart etter fratreden blir medlem i en annen pensjonsordning etter lov om foretakspensjon, kan pensjonsretten etter arbeidstakerens ønske overføres til den nye pensjonsordningen. Premiereserven for opptjent pensjon som skal overføres til annen pensjonsordning, fastsettes i henhold til beregningsgrunnlaget i pensjonskassen. Dersom det overførte beløp ikke er tilstrekkelig til å dekke premiereserven for opptjent pensjon beregnet etter den nye pensjonsordningens beregningsgrunnlag, er pensjonskassen, foretaket eller konsernforetaket ikke forpliktet til å dekke manglende beløp.

Pensjonskassen kan holde tilbake inntil 20 prosent av det overskudd på avkastningsresultatet som er tilordnet fripoliseporteføljen, i tilfelle etter fradrag for andel av negativt risikoresultat.

§ 22 Forsikringsytelsene i individuelle forsikringer

- 1 Ved fortsatt premiebetaling kan medlemmet opprettholde de forsikringsytelser som var sikret i pensjonsordningen. Ved fortsatt premiebetaling kan pensjonsinnretningen i premiebetalingstiden ha rett til å regulere ytelsene i takt med folketrygdens grunnbeløp, etter regler godkjent av Finanstilsynet. Retten til slik regulering bortfaller dersom det på det årlige reguleringstidspunktet er innvilget uførepensjon eller premiefritak. I så fall kan regulering først skje fra det tidspunkt det tidligere medlem er fullt ervervsdyktig igjen. Retten til fremtidig regulering faller bort fra det tidspunkt det har vært innvilget uførerstatning i 2 år sammenhengende. Det kan fastsettes at retten til uførepensjon og premiefritak skal inntre fra et senere tidspunkt enn det som gjaldt i avtalen.

Hvis det er midler i premiefond ved det tidligere medlems død eller ved nådd opptjeningsalder, skal midlene brukes til sikring av ytelser som er fastsatt under forsikringen.

Premiefondsmidler som ikke medgår til sikring av ytelser ved død som nevnt i forrige avsnitt, og som heller ikke kan benyttes til sikring av pensjon til etterlatte etter forskrift om individuelle pensjonsavtaler etter skatteloven (forskrift til utfylling gjennomføring m.v. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14, § 6-47 – 21), tilfaller pensjonskassens øvrige forsikringstakere.

- 2 Den individuelle forsikringen kan flyttes til annen pensjonsinnretning etter regler fastsatt i forskrift om rett til overføring av oppsamlede midler knyttet til kollektiv eller individuell livs- eller pensjonsforsikring.

§ 23 Premiebetaling for individuelle forsikringer

- 1 Premier forfaller til betaling på de forfallsdager som er fastsatt i forsikringsbeviset. Betalingsfristen er en måned fra den dag pensjonskassen har sendt premievarsel. Det kan avtales betalingsutsettelse på vilkår partene blir enige om, likevel ikke utover 6 måneder fra forfallsdagen for den siste ubetalte premie.
- 2 Hvis en premie ikke blir betalt innen betalingsfristens utløp eller en avtalt lengre betalingsutsettelse, og det er midler i premiefond, tas det dekning i

premiefondet for premien. Foreligger det ikke midler i premiefond, blir forsikringsytelsene redusert til fripolise hvis betaling ikke har funnet sted innen 14 dager etter at pensjonskassen har sendt annen gangs varsel på den forfalte premie. Oppstår det erstatningsplikt for pensjonskassen innen den fastsatte frist, blir premie og renter som pensjonskassen har til gode trukket fra de ytelser som først forfaller.

Midler i premiefond kan bare benyttes til hel eller delvis dekning av årets premie.

For forsikringstakers plikt til å betale renter av premier ved betalingsmislighold gjelder lov om renter ved forsinket betaling av 17. desember 1976 nr. 100.

- 3 Hvis medlemmet ved uttreddelsen av pensjonsordningen ikke gjør bruk av sin rett til å fortsette premiebetalingen for sin forsikring helt eller delvis, har vedkommende senere adgang til å gjenoppta premiebetalingen hel eller delvis hvis pensjonskassen får melding om det innen 2 år fra den dag medlemmet trådte ut av pensjonsordningen. Har det tidligere medlem etter uttreddelsen av pensjonsordningen betalt premie for en individuell forsikring, men senere sluttet å betale premie, er det adgang til å gjenoppta premiebetalingen med inntil det beløp som tidligere ble betalt, hvis dette beslutes innen 2 år regnet fra den dag som det er betalt premie til og etterbetaler de forfalte premier med renter.

Hvis det er gått 6 måneder eller mer etter at pensjonskassens ansvar er redusert til fripolisen, er det et vilkår for å gjenoppta premiebetalingen at det skaffes helseerklæring på skjema fastsatt av pensjonskassen og at pensjonskassen finner helsetilstanden tilfredsstillende. Kravet om helseerklæring faller bort hvis den individuelle forsikringen bare omfatter alderspensjon.

§ 24 Gjenkjøp

En individuell forsikring kan ikke gjenkjøpes.

F ENDRINGER

§ 25 Forbehold om rett til endringer av forsikringsvilkår og premier i forsikringstiden

Pensjonskassen kan foreta endringer i forsikringsvilkårene. Pensjonskassen kan foreta premieforhøyelse ved å redusere grunnlagsrenten i forsikringen basert på en vurdering av utviklingen i rente- og finansmarkedet. Videre kan det foretas premieforhøyelse på grunnlag av utviklingen i pensjonskassens risikoerfaringer og omkostninger. Endringer i premie og forsikringsvilkår finner sted etter at melding er sendt til Finanstilsynet.

Premieendringer kan også finne sted etter pålegg fra Finanstilsynet. Dersom vilkårene for pensjonsordningen endres til ulempe for medlemmet eller det tidligere medlemmet, skal det underrettes i samsvar med forsikringsavtaleloven § 19-8, annet ledd.

G   GENERELLE BESTEMMELSER

§ 26   Disposisjonsrett og kreditorvern

Pensjonsrettigheter i henhold til pensjonsordningen og eventuelle senere individuell forsikring kan ikke pantsettes eller overdras.

Rettighetene etter forsikringsavtalen har kreditorvern etter forsikringsavtaleloven, Kap. 16.

§ 27   Pensjonskassens regressadgang

Hvis forsikringstakeren ikke overholder sine plikter i henhold til den avtalen som er inngått mellom forsikringstakeren og pensjonskassen og pensjonskassen likevel er forpliktet til å utbetale forsikringsytelser, kan pensjonskassen søke regress hos forsikringstakeren.

§ 28   Tillegg til forsikringsvilkårene

For pensjonsordningen – eller en del av denne – vil det etter avtale mellom forsikringstakeren og pensjonskassen kunne gjelde særlige tilleggsvilkår.

§ 29   Lovvalg

Norsk lovgivning gjelder for forsikringsavtalen i den utstrekning dette ikke er i strid med lov av 27. november 1992 nr. 111 om lovvalg i forsikring, eller det er gjort annen avtale.

§ 30   Vernetng

Tvister etter forsikringsavtalen avgjøres ved norsk domstol, med mindre det er i strid med ufravikelige regler i gjeldende lovgivning, eller det er gjort annen avtale.

§ 31   Valuta

Premiebeløp, pensjonsbeløp og andre ytelser som følger av pensjonsavtalen, regnes i norske kroner (NOK) dersom ikke annet fremgår av avtale.

DEFINISJONER – vedlegg 1

Avtalen	den pensjonsavtale som inngås mellom forsikringstakeren og pensjonskassen
Forsikringsbevis	Et skriftlig bevis til fripoliseinnehaver som har valgt fortsettelsesforsikring. Beviset skal inneholde opplysninger om avtalte ytelser og hvilke forsikringsvilkår som gjelder
Forsikringstaker	Det foretak som har inngått forsikringsavtale med pensjonskassen. Som foretak regnes aksjeselskap i Hydro, som har arbeidstakere i sin tjeneste. Norsk Hydro ASA benevnes foretak, mens de øvrige AS benevnes konsernforetak
Fripolise	Fullt betalt forsikring som er opparbeidet ved samtlige premier som er betalt for medlemmet, herunder eventuelle beløp som er overført fra annen pensjonsinnretning
Pensjonsoppgave	Et skriftlig bevis til medlemmet som skal inneholde opplysninger om avtalte ytelser og hvilke forsikringsvilkår som gjelder
Lov om foretakspensjon	Lov av 24. mars 2000 nr. 16 med forskrifter
Lov om tjenestepensjon	Lov av 13. desember 2013 nr 106 med forskrifter
Medlem	Arbeidstaker og pensjonister som har rettigheter i henhold til pensjonsordningen
Opptjeningsalder	Den alder som er fastsatt i regelverket etter lov om foretakspensjon § 4-1, og som angir når medlemmenes rett til alderspensjon etter regelverket vil være opptjent.
Pensjonsgrad	For alderspensjon beskriver dette uttaksgraden. For uførepensjon beskriver det uføregraden.
Pensjonsinnretning	Livsforsikringsselskap og pensjonskasse
Pensjonsordning	Kollektiv pensjonsforsikring
Premiefond	Et fond hvor midlene kan anvendes til betaling av premie for pensjonsordningen, eller andre formål etter Lov om foretakspensjon og Skatteloven med forskrifter
Premiereserve	Avsetning til dekning av kontraktmessige forpliktelser overfor medlemmene, inklusive administrasjonsreserve til dekning av fremtidige kostnader

Samboer	Person som medlemmet enten: 1 – har felles barn med, eller 2 – lever sammen med i ekteskaps- eller partnerskapslignende forhold når det godtgjøres at forholdet har bestått uavbrutt i de siste fem årene før dødsfallet, og det ikke forelå forhold som ville hindre at lovlig ekteskap ble inngått
Terminpremie	Premien for en fast periode, en eller flere pr. år
Uttaksgrad	Medlem kan i melding til Pensjonskassen bestemme at uttak av alderspensjon bare skal gjelde en del av pensjonsytelsen. Graden av uttak kan likevel ikke være mindre enn det som er nødvendig for at samlet årlig pensjon utgjør 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp